

דבר העורכים

ציון באפרתה הוא סוג של מוסד. בעגת הסטודנטיות של החוג ללשון אפשר לשמוע 'עשית שיעורים בציון'? 'למדת למבחן בציון'? - ברור שציון לימד יותר מקורס אחד בחוג ללשון, אבל מה זה משנה - גם המוענת וגם הנמענת ידעו תמיד בדיוק למה הכוונה. וכך גם הסטודנטיות משאר החוגים והמסלולים - בין אם הן צריכות תכנית אישית, ובין אם משהו במערכת לא מסתדר - הן יודעות - ציון את העניינים פותר.

ראשי חוגים וראשי מסלולים עם ציון מגיעים לפתרונות יצירתיים, והמערכת מסתדרת עם כל השיעורים. ואני? בשבילי ציון הוא... האמת - קשה לי להגדיר - הוא עמית וגם חבר; הוא ידען גדול וגם חוקר; הוא קפדן אך גם סלחן; הוא מרצה נערץ ותלמיד ביישן; הוא נוח תמיד עם הבריות, אך כשצריך מתגייס למלחמות; הוא תמיד שם בשביל כולם, ויודע בתבונתו להיות נוכח-נעלם. אז עכשיו זה ברור מדוע להגדיר את ציון בשבילי זה קשה, ואולי גם ברור מדוע ציון הוא סוג של מוסד שכזה.
(מתוך דברים שנאמרו לציון לרגל פרישתו לגמלאות, קיץ תשע"ג).

'לשון לציון' - קובץ המאמרים המוגש בזאת לפניכם הוא הגיליון השני של 'דעת לשון', כתב עת למחקרים בלשון עברית בהוצאת אפרתה. בחרנו להקדיש את הקובץ השני לד"ר ציון עוקשי, מי שהקים את החוג ללשון במכללה והובילו שנים רבות להיות חוג מקצועי בעל אופי מיוחד. הגיליון הראשון של דעת לשון יצא בשנת תשס"ח לציון עשור לחוג ללשון, והנה אנו קרבים לקראת העשור השני להיווסדו.

כל המחברים בקובץ שלפנינו נקצו ובאו ציון; מוריו, עמיתיו ואף תלמידתו נרתמו מיד למשימה - להקדיש מפרי עטם וממחקריהם לקובץ חשוב זה לכבוד ד"ר ציון עוקשי. אנו מודים לכולם על שכיבדונו ותרמו את חלקם לקובץ המאמרים שלפנינו. בפתח הספר מובאת רשימת הפרסומים של ציון - אות ומופת לחוקר ובלשן.

כמו השפה העברית הבנויה רבדים רבדים כך המאמרים בקובץ שלפנינו מייצגים רבדים שונים בשפה ותחומי מחקר מגוונים. ההתאם בלשון המקרא נבדק שוב על ידי חנוך גמליאל; יוסף עופר מגיש טעמי מקרא בזיקה לכורש המשיח; טעם נוסף מוגש על ידי ישראל רוזנסון בבחינת שמותיו של ים המלח במקרא ובספרות חז"ל.

מירי (לאור) כהנא מזהה בתרגום יונתן לנביאים את שינוי המבנה התחבירי של המשפט ככלי לדרשת הפסוק, ושולמית אליצור מזהה פירושי מקרא בלשונם של פייטנים.

בלשון המשנה עוסק מאמרה של אסנת בישקו המנתח במשנה נזיקין מבנה של 'שואל ומשיב'. שירי 'עגולה' המיוחדים במבנם של אברהם בן זמרה מובאים כאן על ידי אפרים חזן, ויונתן וורמסר מחבר לשון עם חינוך במאמרו הבוחן גישה פדגוגית בכתבי ר' זלמן הענא.

העברית החדשה מוצגת במחקרים העוסקים בלשון וחברה - צופיה קרני מתארת את הקשר בין מגזר, דת ולשון; שלומית זמיר מציגה לקסיקון של ה'מתנחלים', וסיגלית רוזמרין מתארת את לשון מודעות האבל שפורסמו לאחר פטירתו של הרב עובדיה יוסף. הנה כי כן הקובץ עוסק בכל רובדי הלשון בסוגיות מגוונות ומעניינות, ולא נותר אלא לקוות כי הקורא ייהנה מקריאתו ומעיון בו, והוא יכבד את ציון חברנו ואת אפרתה.

העורכים